

Vernområdestyret
for Oksøy-Ryvingen
og Flekkefjord
landskapsvernområder

Saken var behandlet i styremøte 2/17, Flekkefjord, 21.mars 2017.

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder gjorde følgende vedtak i sak ST 11/17:

Verneområdestyret vedtar vedlagte høringsuttalelse om oppheving av Vannscooterforskriften.

Vedtatt med 4 mot 1 stemme

Høringsuttalelse til forslag om oppheving av vannscooterforskriften

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområde (VORF), vil i tett samarbeid med rådgivende utvalg, gi følgende uttalelse til forslaget fra regjeringen om å oppheve vannscooterforskriften.

Forslaget fra regjeringen om å oppheve vannscooterforskriften innebærer at:

1. Kommunene gis ansvaret for å regulere bruken av vannscootere i sammenheng med regulering av andre fartøy, slik at de lokale interessene blir ivaretatt, og at
2. Havne- og farvannsloven og motorferdselloven gir kommunene mulighet til å regulere bruken av vannscootere og øvrige fartøy etter lokale vurderinger.
3. Ulempene som kan oppstå ved bruk av vannscootere, kan variere mye mellom ulike landsdeler, særlig når det gjelder ulemper for friluftsliv langs kysten.
4. Landskapet er svært ulikt, det varierer hvor tett hus og hytter ligger, og hvor mye sjø- og landområdene blir brukt til andre fritidsaktiviteter. Disse og andre faktorer gjør at bruk av vannscootere skaper få konflikter i noen områder, mens det i andre områder kan være klare konflikter mellom bruk av vannscootere og andre interesser.

Klima- og miljødepartementet viser til at det i regjeringens politiske plattform (Sundvolden-plattformen), er det uttrykt at regjeringen vil fjerne unødvendige og særnorske forbud og påbud, herunder forbud mot vannscooter.

Videre er det etter departementets vurdering, på bakgrunn av rapporten fra Vista Analyse **liten grunn til å anta** at endringene vil medføre alvorlige eller irreversible skader på arter, naturtyper eller økosystem, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 9. Departementet påstår at det vil imidlertid påhvile kommunene plikt til å vurdere den samlede belastning lokalt, slik at det ikke oppstår risiko for slik skade, jf. naturmangfoldloven § 10 (samlet belastning) og § 12 (miljøforsvarlig lokalisering).

VORF er uenig med forslaget om å oppheve vannscooterforskriften, og overføre myndigheten til kommunene. Landskapsvernområder og nasjonalparker er vernet med nasjonale forskrifter, og

forvaltningsmyndigheten bruker nasjonalt lovverk og nasjonale forskrifter i forvaltningen. Bruk av vannscooter kan ikke prioriteres over verneverdien. Vannscooterkjøring er en stor trussel for miljøet i verneområdene, og burde kontrolleres på et nasjonalt nivå.

De følgende momentene støtter dette synspunktet.

1.1 STØY SOM EN FORURESNINGS KILDE

I verneområdene oppstår støykonflikter når stillheten forstyrres av motorferdsel, blant annet motorisert båttrafikk. Dette er dokumentert blant annet gjennom spørreundersøkelser, der rundt 90% av de spurte svarer at det å «oppleve naturens stillhet og fred» og å «komme ut i frisk natur, vekk fra støy og forurensning»¹, er en av hovedgrunnene for å gå tur.

Støy som stressfaktor virker sammen med andre miljøforhold. Det er ikke skarpe grenser mellom helsevirkningen av støy og av andre negative miljøfaktorer, for eksempel luftforurensning, forsøpling eller negative visuelle inntrykk.

I forurensningsloven er støy listet blant hva som forstås med forurensning.

Forurensningsloven (LOV-1981-03-13-6)

§ 6. (hva som forstås med forurensning)

Med forurensning forstås i denne lov:

- 1) tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
 - 2) støy og rystelser,
 - 3) lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
 - 4) påvirkning av temperaturen
- som er eller kan være til skade eller ulempe for miljøet.

Som forurensning regnes også noe som kan føre til at tidligere forurensning blir til økt skade eller ulempe, eller som sammen med miljøpåvirkning som nevnt i nummer 1 til 4, er eller kan bli til skade eller ulempe for miljøet.

Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanleggingen, T-1442, har anbefalte støygrenser i ulike typer friområder, friluftsf- og rekreasjonsområder. Hvis man bruker motorsport som referanse i arealplanleggingen, har gul og rød sone følgende støynivåer for motorsport utendørs:

Støykilde	Gul sone	Rød sone
	Utendørs støynivå	Utendørs støynivå
Motorsport	Lden 45 dB L5AF 60 dB	Lden 55 dB L5AF 70 dB

¹ T-1442/2016 - Veileder til retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (MDir)

Anbefalte støygrenser for friområder, frilufts- og rekreasjonsområder, og stille områder utenfor by/tettsteder er **L_{den} 40 dB**, i tråd med forurensningsforskriftens definisjon. I utgangspunktet har vannscootere følgende støynivå:

Avstand	I vannet	I luften
6 meters	80 dB	95 dB
12 meters	75 dB	90 dB
24 meters	70 dB	85 dB

På 24 meters avstand, har vannscootere allerede rød sone nivå. I motsetning til de fleste motorbåter, er vannscootere ofte i luften (hopper), noe som øker støynivået betydelig. Når vannscooteren er i luften, kombinert med varierende lyd, er støynivået 15 desibel høyere i gjennomsnitt - noe som gjør at dette er langt høyere enn rød sone verdier.

Oversatt fra desibel inn den subjektive vurdering av lydstyrke, er lyden fra en vannscooter 4 til 6 ganger høyere enn «tilsvarende» motorbåter. For en vannscooter som kjører på samme avstand fra land som en likeverdig desibel motorbåt (målt med begge «i vannet»), føles og høres vannscooter 15 til 30 ganger nærmere².

Sjøfuglreservaters forskrifter har følgende bestemmelse:

VIII

1. Det må ikke foretas inngrep som kan endre de naturgitte forhold, herunder oppføring av bygninger, brygger, anlegg eller lignende innretninger, framføring av ledninger i luft, på eller i grunnen, uttak eller utfylling av masse, drenering, bruk av kjemiske bekjempsmidler, forurensning og henleggelse av avfall.

Vannscooterkjøring er en stor forurensningskilde rundt sjøfuglreservater, landskapsvernområder og nasjonalparker langs kysten, og er allerede et brudd på sjøfuglreservatenes- og verneområdenes forskrifter når det gjelder forurensning.

Alle har et plikt til å unngå forurensning jfr Forurensningsloven §7. (*plikt til å unngå forurensning*)

Ingen må ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 eller 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Staten har ansvar og plikt jfr §7 i forurensningsloven, for å gi sterk rettslig støtte når det gjelder verneområder. VORF sin mening er at støy er en forurensningskilde som må tas på alvor. For forvaltning trenger forvaltningsmyndigheten rettslig støtte. Fra et internasjonalt perspektiv, har Norge visse forpliktelser innen internasjonale miljø- og kulturminner, som har betydning for forvaltningen av verneområdene generelt, og spesielt for landskapsvernområder hvor bevaring av kulturminner, verdier og bevaring av naturressurser er tett bundet sammen. En støttende juridisk og administrativ ramme, er nødvendig og påkrevd for en effektiv forvaltning i følge Prinsipp 2 for planlegging av IUCN Kategori V - landskapsverneområder. *Prinsipp 2: Et sterkt rettslig grunnlag er nødvendig for Kategori V verneområder.*

² C. Komanoff og H. Shaw, PhD (2000). Drowning in noise – noise costs of jet skis in America.

Oksøy-Ryvingen brer seg over tre kommuner, Kristiansand, Søgne og Mandal. Hvis regjeringen skal overføre ansvar til kommuner for å sette regelverk for vannscooterbruk, hvordan fungerer da tilsyn og kontroll i slike tilfeller?

1.2 TILSYN OG KONTROLL

En stor risiko med overføring til kommuner er at hver kommune lager en egen lokal forskrift, som kan medføre at tilsyn, kontroll og forvaltning blir enda vanskeligere å gjennomføre.

Forskrift om bruk av vannscooter og lignende (FOR-2013-06-21-701)

§ 4. Forbudssoner hvor det ikke er tillatt å kjøre med vannscooter og lignende motordrevne fartøy

Det er ikke tillatt å kjøre vannscooter og lignende motordrevne fartøy i sjø:

- a. i et heldekkende belte på 400 meter ut fra land,*
- b. i verneområder, og*
- c. i et heldekkende belte på 400 meter fra alle verneområder.*

VORF er avhengig av disse bestemmelsene i vannscooterforskriften for forvaltning. Bestemmelsene i §4 er uerstattelig når det gjelder beskyttelse av områder rundt skjærgården, med sine mange småholmer og øyer. Vannscooterforskriften har verneområder som forbudssone, i tillegg til et heldekkende belte på 400 meter fra alle verneområder.

I dag er verneområdeforvalter avhengig om SNO lokalt for tilsyn og kontroll når de er ute i skjærgården. SNO får sitt mandat for oppsyn og kontroll i verneområder fra den nasjonal forskriften. Hvis regjeringen overfører ansvaret for regelverket til kommuner, mister VORF tilsyn- og kontrolltjeneste fra SNO. Politiet i Agder har ikke nok ressurser for daglig tilsyn og kontroll ute i skjærgården. Når den nasjonal forskriften forsvinner er det en direkte trussel mot verneverdien.

Det kan skje at Kristiansand, Søgne, Mandal og Flekkefjord lager fire ulike lokale forskrifter. For dem som kjører vannscooter i skjærgården, er det allerede en stor usikkerhet hvor grenser til landskapsvernområder er, og hvor det heldekkende beltet på 400 meter ligger. VORF mener at det er nødvendig med en nasjonal fastsatt forskrift, med statlig kontroll i verneområder for helhetlig forvaltning. I tillegg burde det av hensyn til sikkerhet og håndheving, også innføres registreringsplikt til sjøs for vannscooter, slik at det blir enklere å identifisere førere på avstand.

For de aller fleste er vannscootere et leketøy. Lovverket tar pr dato ikke nok hensyn til støy som en forurensningskilde, og vannscooterkjøring representerer akutt forurensning, jfr Forurensningsloven §38. Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning, skal nærmeste politimyndighet straks varsles jfr. §39.

Kommuner er forurensningsmyndighet. Politiet har ikke alene kapasitet for oppfølging av ulovlig vannscooterkjøring. Jfr. §46, kan kommuner be om hjelp fra staten, når de ikke har ressurser nok for oppfølging av forurensning. Dette betyr at ansvaret kan bli ført tilbake til staten.

Problemet er ikke å kontrollere om de kjører 300 eller 400 m fra land, men tullekjøring nærmere land – f.eks. ut til 150-200 m. Her har VORF mange eksempler på kjøring frem og tilbake i stor fart – i 60-70 knops fart, med lynrask akselerasjon og retardasjon, og hurtige retningsendringer. Ingen motorbåter kjører i nærheten av en fart på eksempelvis 20-70 knop 10-20 m fra land. Denne type vannscooterkjøring er ikke vanskelig å dokumentere med fotobevis.

VORF er enig med Rapport nr. 2014/49 fra Vista Analyse AS, som konkluderer med at regelverket ikke ivaretar de sikkerhetsmessige sidene ved bruk av vannscooter godt nok, og at regelverket ikke er utformet slik at det er mulig å håndheve og kontrollere dette. **Men**, å overlate ansvaret til kommuner gjør at situasjonen med håndheving og kontroll blir enda verre. Kommuner har ikke kapasitet til å drive tilsyn og kontroll innenfor kystens landskapsvernområder og marine nasjonalparker.

1.3 SJØFUGLRESERVATER

Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde inneholder 10 sjøfuglreservater, og hvert sjøfuglreservat har deres egen sentrale fredningsforskrift. Formålet med fredningen er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser.

2015 sesongen vil gå inn i historien som et svært dårlig år for hekkende sjøfugl i Vest-Agder. «Samtlige arter av måker og terner fortsatte den nedadgående bestandstrenden og produserte også svært dårlig med ungfugl denne sesongen. Også andre arter sliter. Av de vanlige hekkfuglene i fylkets sjøfuglreservater er det bare grågås, storskarv og toppskarv som produserer bra med unger og klarer å opprettholde hekkebestanden»³. Sjøfuglreservaters fredningsforskrift har følgende bestemmelse:

IX.

1. I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er ilandstigning og all ferdsel i reservatet forbudt. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres.

Rapporten fra Vista Analyse gir liten grunn til å anta at endringene i vannscooterforskriften vil medføre alvorlig eller irreversibel skade på arter, naturtyper eller økosystem, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 9.

Det er feil.

Fuglene er funnet over hele skjærgården, ikke bare innenfor de 10 sjøfuglreservatene. Når ungfuglene begynner å svømme, har de ikke utviklet evner til å fly ennå. I denne tiden er de svært sårbare, og avhengige av beskyttelse fra deres foreldre. En vannscooter i nærheten vil gjøre at foreldre og unger lett kan komme fra hverandre. I disse øyeblikkene, hvor ungfuglene som er ikke flyvedyktige svært utsatte for å bli truffet, eller for å bli jaktet på av svartbaker og gråmåker. Vannscooterkjøring i området av sjøfuglreservater er i strid med §IX. Støynivået alene fører til at fuglene ofte tar til vingene, og kan forlate reiret i hekketiden. Slik forstyrrelser kan bidra til at de forlater hekkeplasser, og kommer ikke tilbake.

Uvettig og ulovlig kjøring i landskapsverneområde langs kysten, kan også skape farlige situasjoner i møte med andre brukere av skjærgården, f.eks. folk som bader, padler eller surfer. Det er sterke bevis for at vannscooterkjøring er uvøren, uten å ta hensyn til omkringliggende dyreliv.

Øyenvitneskildringer som VORF har mottatt, beskriver førere av vannscootere som kjører rett gjennom flokker av ungfugler bare for moro skyld. Dette forårsaker stor skade på alle forsøk VORF har satt i gang for å øke sjøfuglbestanden. VORF vet om flere ute-av-kontroll saker, som rapporterer om hensynsløs og uforsvarlig vannscooterkjøring. Det finnes også mange eksempler på internett av

³ <http://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/vest-agder/nyheter/?id=1602>

slik kjøring. SNO er til stede lokalt, for å bekjempe miljøkriminalitet med et statlig mandat. Det finnes ikke noe tilsvarende tilsyn på kommunalt nivå.

Sitat fra en grunneier:

Dersom vi nå belaster skjærgården ytterligere med økning av motorisert ferdsel, vil vi sitte igjen med en særegen natur tom for et dyreliv som har preget kysten siden istiden.

Ville fugler og dyr lar seg forstyrre av motorstøy og menneske leven. Årsaken til at vi har en fauna langs kysten i dag er nettopp skjærgården, øyer, holmer og skjær beliggende i trygg avstand fra byer og tettsteder med menneskelig aktivitet og ferdsel. Spesielt i hekketiden, vår og forsommer da nye kull skal vernes om av travle foreldre er det uforenlig med motor lek nettopp i disse områdene.

Det er straffbart og regnes som faunakriminalitet å plyndre fuglereir. Ikke engang ilandstigning på holmer er tillatt.

De siste årene har jeg observert at nettopp i denne tiden er vannscooter aktiviteten på sitt hyppigste. Jeg antar at vannscooter kjørerne benytter seg av lange lyse ettermiddager og kvelder etter skole/arbeid til vannmorro. I denne perioden har de et fritt spillerom siden hytte- feriefolk eller andre som kan observere og melde i fra stort sett er fraværende.

Vår natur er alvorlig truet. Norges fauna og flora taper på alle fronter. Det er snart bare rester igjen. Har vi da lov og råd til å utsette skjærgården for ytterligere belastning? Tapt natur er borte for all tid. Ansvarer er vårt, her og nå!

1.4 ANDRE LOVVERK OG FORSKRIFTER

Lov om fritids- og småbåter (småbåtloven)

§ 40. Bruk av vannscootere og liknende mindre fartøyer

Denne bestemmelsen gjelder vannscooter og liknende motordrevne mindre fartøy som er konstruert for å føre personer, og som etter alminnelig språkbruk ikke kan betegnes som båter.

Sjøfartsdirektoratet avgjør i tvilstilfeller om fartøy av en viss type omfattes av første ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler for bruk av fartøyer som nevnt i første ledd, herunder bestemme at bruk av slike fartøyer av hensyn til miljø eller sikkerhet ikke er tillatt i en bestemt avstand fra land, i verneområder og i en bestemt avstand fra verneområder. Departementet kan bestemme at det for avgrensede områder likevel er tillatt med organisert vannscooterkjøring i forbindelse med trening og konkurranse innenfor forbudsområder fastsatt i medhold av første punktum.

I særlige tilfeller der hensynet til natur, næring, sikkerhet eller støy tilsier det, kan departementet i forskrift forby eller begrense bruk av fartøyer som nevnt i første ledd i andre områder enn de som er nevnt i tredje ledd første punktum. Departementets myndighet etter tredje ledd annet punktum og fjerde ledd kan delegeres til kommunen.

Det betyr at for tredje ledd, første punktum – som gjelder verneområder – har departementet ansvar for forskrift som gir nærmere regler. Nærmere regler for bruk av fartøy i verneområder, delegeres ikke til kommuner.

I Forskrift om Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde, Kristiansand, Søgne og Mandal kommuner, Vest-Agder, og Forskrift for Flekkefjord landskapsvernområde står det følgende:

4. Ferdsel

4.4 Innenfor nærmere avgrensede deler av landskapsvernområdet kan Miljødirektoratet ved forskrift regulere eller forby ferdsl som kan være til skade for naturmiljøet.

En av forskriftene i verneområdeforvaltning som §4.4 refererer til, er vannscooterforskriften.

1.5 KONKLUSJONER

Dersom særreguleringen for bruk av vannscootere oppheves, blir det alvorlige konsekvenser for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, samt andre verneområder og marine nasjonalparker langs Norges kysten.

VORF og det rådgivende utvalget anbefaler:

- *Hovedprinsippene i dagens regelverk for vannscooter videreføres.*
- *Fartsbegrensning og avstand mot land bør justeres med en total forbudssone for vannscootere innen verneområder og sjøfuglreservater.*
- *Registreringsplikt på vannscootere burde innføres.*
- *Ekstraordinær ressurser til kontrollinstansene til SNO og politiet i høysesongen.*

Etterlat et mindre fotavtrykk

Disse verneområder og marine nasjonalparker, er vernet for at vi ønsker at mennesker nyter naturen, uten å etterlate seg fotavtrykk. Vi har felles ansvar for å minimalisere menneskers fotavtrykk i disse områdene. VORF aksepterer ikke at regelverket for vannscooterkjøring skal delegeres til kommunene. Bruk av vannscooter kan ikke prioriteres over verneverdiene. Det er anbefalt at Departementet heller styrker støtten for forvaltning i verneområder når det gjelder støykilder, og iverksetter et total forbudt mot vannscooterkjøring på et nasjonalt nivå.

Reidar Gausdal
Styreleder

Maria-Victoria Solstrand
Verneområdeforvalter

Rådgivende Utvalg

- Kystgrunneierlaget sør – fem medlemmer
- Vest-Agder Bondelag
- Vest-Agder Bonde og småbrukarlag
- Agder kystlaget
- Fiskerlaget sør
- Forum for natur og friluftsliv
- Naturvernforbundet i Vest-Agder
- Norsk ornitologisk forening, Vest-Agder
- Agder fylkeskystlag
- Lister friluftsråd
- Midt-Agder friluftsråd
- Flekkefjord og Oplands turistforening
- Flekkerøy velforening
- Visit Sørlandet

Kommentarer fra Rådgivende Utvalg:

Kystgrunneierlaget Sør: Med hensyn til høringsutkastet så stiller vi Grunneierrepresentanter i Rådgivende utvalg oss bak uttalelsene, et meget vel bearbeidet forslag. Eneste kommentar er at vi mener at andre liknende «lekefartøy» burde inn under samme regelverk da flere av disse etter vår mening har like negativ påvirkning på naturen i form av støy og «ufred».

FNF Agder: Vi har ikke noe mer å bemerke.

Naturvernforbundet: Naturvernforbundet stiller seg fullt og helt bak forslag til uttalelse. Den er grundig, veldokumentert og klar i framstillingen av hva en liberalisering vil medføre av iljø forringelse både for dyreliv og mennesker. Vi har en liten bemerkning til disse opplysningene i uttalelsen:

Av de vanlige hekkefuglene i fylkets sjøfuglreservater er det bare grågås, storskarv og toppskarv som produserer bra med unger og klarer å opprettholde hekkebestanden. I sjøfuglreservatene er det sjelden hekking av toppskarv, det kan være i Mandal, men det hører til sjeldenheten. Når det gjelder storskarv/ her mellomskarv, er det vel bare Rauna i Vest-Agder der det er hekking. Tror bare grågås kan betegnes som vanlig hekkefugl av de tre nevnte.

Midt-Agder Friluftsråd: Midt-Agder Friluftsråd støtter uttalelsen. Vi har også uttalt oss gjennom Friluftsrådernes Landsforbund.

Grunneier: Gledelig å se at denne viktige sak er tatt skikkelig tak i av verneområdeforvaltningen. Dersom dette ikke blir tatt til følge, blir etter min mening tanken om vern av kystnaturen for våre etterkommere meningsløs.

Agder Kystlaget: Etter å ha lest gjennom ditt svar føler jeg at du har laget en detaljert og vel fundert uttalelse. Vi i Kystlaget kan stille oss bak denne tilbakemeldingen.

Lister Friluftsråd: Takk for en grundig og utdypende redegjørelse, dette var godt begrunnet og en viktig beskjed til regjeringen. Styret i Lister Friluftsråd vedtok 1. mars å støtte Friluftsrådernes Landsforbunds uttalelse i denne saken. Deres uttalelse lyder slik:

jf. styresak 49/16: «*FL frarår at en endrer reglene for bruk av vannskuter slik at de likestilles med fritidsbåter ut fra miljøhensyn, særlig forstyrning av fugleliv, økt støy, fare for ulykker og fortrenging av friluftsliv.*»

Departementets politiske ledelse er også gitt et felles opprop fra 18 natur-, friluftslivs- og reiselivsorganisasjoner mot endringen, se <http://www.norskfriluftsliv.no/massivt-nei-til-oktvannscootertrafikk/>.

Kommentarer fra Administrativt Kontaktutvalg:

Kristiansand kommune rep: Svært velformulert! Vi støtter denne.

Mandal kommune rep: Jeg synes utkastet du har skrevet er bra. Jeg har ingen kommentarer.

